

KULTÚRNO-AXIOLOGICKÝ POTENCIÁL BIBLICKY MOTIVOVANÝCH KRYCÍCH NÁZVOV AKCIÍ NAKA V MEDIÁLNO M KONTEXTE

CULTURAL AND AXIOLOGICAL POTENTIAL OF BIBLICALLY MOTIVATED COVER NAMES FOR NAKA ACTIONS IN A MEDIA CONTEXT

PATRÍCIA MOLNÁROVÁ

Abstract

The subject of the analysis in this paper is a set of nine cover names of NAKA operations carried out in 2020 – 2022, which are anchored in stylistically symptomatic, religious, or biblicizing lexis. We are concerned with their semantics, symbolic dimension and axiological potential in relation to the media image of the Slovak political scene. The aim of the analysis is a) to verify the actuality of the lexemes and their shift on the axis of inherent – contextual expressiveness, considering the socio-cognitive dimension of political discourse; b) to interpret the values carried by the chosen denotations in relation to the media image of the contemporary local political scene. The study is a partial output in the research on the value and evaluative potential of contextual expressivity in online periodicals and the media image of the political scene in contemporary postmodern society. The results of the research demonstrated both evaluative and persuasive functions, as well as the potential to modify the existing media image of the political scene and to direct it towards a positive apperception, e.g. by creating an image of an active stance against the current social negatives – corruption, lying, deceit and nepotism. The resulting findings also outlined perspectives in an interpretative line for further research.

Keywords: biblisms, electronic media, contextual expressivity, media image of the world, politics.

Abstrakt

Predmetom výskumu v predkladanej štúdií je súbor deviatich krycích názvov akcií NAKA uskutočnených v rokoch 2020 – 2022, ktorých špecifikom je motivická spätosť s náboženským, resp. biblickým prostredím. Analýza sa sústreďuje na ich sémantický, symbolický a prípadne i hodnotový potenciál v kontexte jazykovo-mediálneho obrazu súčasnej politickej scény na Slovensku. Cieľom výskumu je: a) overiť aktuálny/aktualizovaný rozmer lexikálnych jednotiek vo vzťahu k mimojazykovým podmienkam a ich posun v rovine od inherentnej ku kontextovej expresivite, berúc do úvahy socio-kognitívne aspekty politického diskurzu; b) interpretovať hodnoty verbalizované v lexikálnych jednotkách v rámci mediálneho obrazu súčasnej domácej politickej scény. Štúdia je čiastkovým výstupom vo výskume hodnotového a hodnotiaceho potenciálu kontextovej expresivity v online periodikách a mediálneho obrazu politickej scény v súčasnej postmodernej spoločnosti. Výsledky výskumu preukázali hodnotiace i persuzívne funkcie, ako aj potenciál modifikovať existujúci mediálny obraz politickej scény a smerovať ho k pozitívnej apercpcii, napr. vytvorením obrazu aktívneho boja proti momentálnym spoločenským negatívam – korupcii, klamstvu, podvodu a nepotizmu. Výsledné zistenia zároveň načrtli perspektívy v interpretačnej línii do ďalšieho výskumu.

Kľúčové slová: biblizmy, elektronické médiá, kontextová expresivita, mediálny obraz sveta, politika.

Úvod

Nástup novej vládnej zostavy SR v roku 2020 bol postavený na prísluboch o riešení korupcie, zabezpečení spravodlivosti a rovnoprávnosti, ako to vyplýva z úvodného slova ich

Programového vyhlásenia (online, s. 1): „*Počas nášho vládnutia sa zaväzujeme vždy hovoriť pravdu a čestne konať. K verejným financiam a štátnemu majetku budeme pristupovať ako dobrí hospodári a nebudeme tolerovať žiadnu korupciu. Zabezpečíme dôslednú rovnosť pred zákonom a budeme konať tak, aby sme výrazne zvýšili dôveru ľudí v štát a ľudí, ktorí ho reprezentujú.*“ V nasledovnej kapitole vyhlásenia, sústredenej na „boj proti korupcii, aby Slovensko bolo férová a transparentná krajina“ predkladá vyhlásenie charakteristiku korupcie (online, s. 3): „*Korupcia ničí spoločnosť, znižuje sebadôveru národa a potláča talent a kreativitu jednotlivcov. Korupcia kradne peniaze tam, kde sú najpotrebnejšie – rodinám, dôchodcom, čestným podnikateľom. Korupcia predraňuje verejné služby, znásobuje cenu stavby diaľnic, lekárskech prístrojov či informačných systémov. [...] Pre korupciu rastie byrokracia, ktorá komplikuje život bežným ľuďom aj podnikateľom. [...] Základným predpokladom fungujúcej demokratickej krajiny je nulová tolerancia ku korupčnému správaniu.*“

Odhliadnuc od skúmania a hodnotenia efektivity pri výkone vlády, ostal tento leitmotív zachovaný a môžeme ho priebežne sledovať prostredníctvom médií, aj napriek (alebo práve kvôli) modifikácii spoločensko-politických podmienok a vzťahov pod vplyvom koronakrízy. Národná kriminálna agentúra Prezídia policajného zboru SR (ďalej NAKA) zasahovala v rokoch 2020 – 2022 v protikorupčných a protidrogových akciách, ktoré sa následne rozvinuli do medializovaných káz. Zaujímavým prvkom, a predmetom našej pozornosti, je cyklus biblický motivovaných (resp. biblizujúcich) názvov zaznamenaných v tomto časovom horizonte. K 15. júnu 2022 sme reflektovali deväť pomenovaní akcií NAKA s biblickým motívom, z toho šesť protikorupčných (*Božie mlyny, Očistec, Babylon, Judáš, Kaifáš, Inferno*) a tri protidrogové (*Posledná večera, Sodoma, Gomora*). Denominačná nápaditosť politicky exponovaných káz a medializovaných policajných zásahov zaujali verejnosť, najmä v súvislosti s motiváciou pri tvorbe jednotlivých pomenovaní.¹ Hoci primárnym predpokladom je zrozumiteľnosť pre zainteresované policajné zložky, názov môže, ale nemusí korešpondovať so zameraním akcie. Podľa hovorcu Prezídia policajného zboru (Slivka, 2022, online), v minulosti vytvárala jednotlivé názvy najatá firma. Dnes ide o individuálnu záležitosť zainteresovaných operatívov, ktorí sú na to školení na Akadémii policajného zboru. Platí, že názov akcie nesmie explicitne odhaľovať jej zameranie ani obsahovať vulgarizmy, avšak poskytuje priestor na vtip, kreativitu aj určitý nadhľad autora.

Z lingvistického hľadiska môžeme danú oblasť jazyka zaradiť do komunikácie bezpečnostných zložiek štátu. Výskumná pozornosť jazykovedcov zaoberajúcich sa touto problematikou sa sústreďuje najmä na sociolingvistické analýzy bežnej (hovorenej) komunikácie. Patria do nej sféry sociolektov (policajný slang) aj profesionalizmov, ich uplatňovanie, význam a zrozumiteľnosť v neoficiálnej, príp. polooficiálnej komunikácii (viac napr. Příkrylová, 2015; Radková, Mazurová, 2016; Radková, 2018; Bartalošová, Dzúr, Orgoňová, Vajsábel, 2021). Z výskumov vyplýva dominancia kryptickej funkcie v tomto type komunikácie (porov. Radková, Mazurová, 2016, s. 72), čo sa rovnako vzťahuje aj na pomenovania akcií realizovaných NAKA. Podľa medzinárodnej onomastickej terminológie ICOS patria mená policajných akcií ku kryptonýmam (ang. *cryptonyms*), to znamená, že ide o „tajné pomenovania slúžiace na ochranu

---

¹ Tieto otázky sa opakovane objavovali v médiách (rozhlas, internet). Na ilustráciu pozri napr. *Jedno z tajomstiev NAKA odhalené: Čo sa skrýva za názvami Božie mlyny či Judáš? Vysvetlenie je niekedy od veci.* Dostupné online: <https://www.topky.sk/cl/10/2016661/Jedno-z-tajomstiev-NAKA-odhalene--Co-sa-skrýva-za-nazvami-Bozie-mlyny-ci-Judas--Vysvetlenie-je-niekedy-od-veci-> [cit. dňa 14. 6. 2022]; *Šašovia či Judáš. Polícia prezradila, ako vytvára názvy akcií.* Dostupné online: <https://www.ta3.com/clanok/189478/sasovia-ci-judas-policia-prezradila-ako-vytvara-nazvy-akcii> [cit. dňa 14. 6. 2022]; *Ako vznikajú názvy policajných akcií.* Dostupné online: <http://www.tyzdennikkoment.sk/ako-vznikaju-nazvy-policajnych-akcii/> [cit. dňa 14. 6. 2022].

ich používateľ/a/nositeľ/a“.² V slovenských podmienkach je terminológia bohatšia a krycie vlastné mená (*fiktonymá*) sa na základe životnosti pomenúvaného diferencujú na krycie mená neživej veci alebo javu ako napr. miesta, veci, podniku (*kryptonymá*) a krycie mená vzťahujúce sa na osoby (*pseudonymá*).³ Keďže pri pomenovaní akcií NAKA nejde o krycie meno osoby a terminologicky nie je špecifikované, či sa kryptonymá viažu na neživotné fyzické alebo aj nehmotné javy, prikláňame sa v tomto prípade k všeobecnému termínu fiktonymá. Ako upozorňuje aj I. Valentová (2021b, s. 304), nejednotnosť slovenskej a medzinárodnej (anglickej) terminológie v otázke krycích vlastných mien je spôsobená tým, že danej téme nebola doteraz v slovenských podmienkach venovaná väčšia pozornosť.

Pri analýze vybraných pomenovaní akcií NAKA vnímame okrem terminologického zaradenia ich prirodzený prechod od neoficiálnej (sféra bežného dorozumievania) k oficiálnej komunikácii (sféra celospoločenského dorozumievania). Hoci boli jednotlivé názvy pôvodne vytvorené na potreby neoficiálnej komunikácie v pracovnom prostredí alebo kolektíve s cieľom utajiť ich zameranie alebo prípadných páchatel'ov, neskôr sa mnohé stali súčasťou mediálneho diskurzu a kauzy vyplývajúce z akcií NAKA sa medializovali. So sprístupnením informácií, účastníkov i priebehu akcie sa vytratila kryptická funkcia pomenovania, ktoré však naďalej ostáva súčasťou špecifického politicko-mediálneho diskurzu, v rámci ktorého ho možno interpretovať.

Výskumná vzorka a metodika

Súbor deviatich vybraných pomenovaní spĺňa vyššie uvedené kritériá tvorby (explicitne neodhaľujú zameranie akcií ani jej účastníkov, neobsahujú vulgarizmy, eventuálne významové prepojenie na cieľ akcie je možné identifikovať pri individuálnej analýze) a pre recipienta so všeobecným kultúrno-historickým povedomím sú, resp. majú potenciál byť nositeľom symbolického a/alebo axiologického významu. Ten sa rozširuje medializáciou činnosti NAKA a dostáva sa do centra pozornosti verejnosti. Výskumný materiál vznikol zámernou selekciou na základe tematickej príslušnosti a biblicky determinovanej motivácie názvov v ohraničenom období 2020 – 2022. Súvisiacim určujúcim faktorom boli tiež kontextové podmienky, v ktorých sa akcie NAKA uskutočnili, a to ako globálne, tak aj lokálne: a) pandémia Covid-19; b) koalíčná kríza. Oba faktory sa podieľali na interpretácii socio-politického, mediálneho aj kultúrneho vývoja na Slovensku a mali vplyv na modifikáciu významu pomenovania zo sémanticko-pragmatického, kognitívneho a expresívneho významu. Skúmané pomenovania chápeme ako súčasť existujúceho jazykového a mediálneho obrazu politickej sféry.

Uchopiac konkrétne lexikálne jednotky zo sémanticko-kognitívneho hľadiska, vnímame ich dosah na kreovanie mediálneho obrazu politickej scény a vyvodzujeme z neho niekoľko výskumných otázok:

1. K akému sémantickému posunu dochádza v skúmaných lexikálnych jednotkách na osi inherentná verzus kontextová expresivita?
2. Ako sa aktualizuje význam expresívnej lexikálnej jednotky vo vzťahu k politickému a mediálnemu prostrediu?
3. Verbalizujú sa prostredníctvom týchto názvov určité charakterové vlastnosti, ak áno, ktoré?

Cieľ analyticko-interpretáčného, mediálne, štylisticky i kognitívne zameraného príspevku formulujeme v zmysle overiť významový posun vybraných pomenovaní na osi od inherentnej

---

² *List of Key Onomastic Terms*. International Council of Onomastic Sciences (ICOS), s. 2. Dostupné online: <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf> [cit. dňa 9. 1. 2023].

³ Všeobecnej onomastickej terminológii, ako aj pomenovaniu a klasifikácii krycích mien a ďalších pomenovaní neexistujúcich objektov v slovenskom aj medzinárodnom kontexte sa bližšie venovala I. Valentová (napr. 2021a, 2021b, 2022).

expresivity (primárny štylistický príznak) ku kontextovej vo vzťahu k politicko-mediálnemu diskurzu. S tým súvisí čiastkový zámer interpretovať hodnoty, ktoré vybrané denotáty nesú vo vzťahu k mediálnemu obrazu súčasnej domácej politickej scény. Keďže ide o akcie sústredené nielen, ale aj na politicky činné osoby, v kontexte výskumu sa sekundárne ponúka zamyslenie či, resp. ktoré hodnoty v dôsledku existujúceho mediálneho obrazu politickej scény (d)evalvujú?

Metodicky je výskum postavený na kvalitatívnom prístupe k materiálu. Na dosiahnutie stanoveného cieľa a overenie výskumných otázok sme využívali metódy selekcie, analýzy, interpretácie a komparácie založenej na porovnaní a sledovaní transformácie pôvodných expresívnych významov (primárne s kvalifikátorom biblizmov, príp. historizmov) a aktualizovaných významov vyplývajúcich zo zapojenia vybraných pomenovaní do politicko-mediálneho extralingválneho diskurzu na Slovensku. Analyticko-interpretáčne spracovanie teoreticky opierame o problematiku jazykovo-mediálneho obrazu sveta, sústrediac sa na mediálnu prezentáciu slovenskej politickej scény, rovnako ako aj o hodnotiaci a hodnotový potenciál kontextovej expresivity vzťahujúcej sa k jednotlivým pomenovaniam akcií NAKA v politickom diskurze.

Skúmané akcie NAKA v rokoch 2020 – 2022

Širší extralingválny kontext viazaný ku konkrétnym akciám nie je predmetom záujmu predkladaného príspevku, avšak považujeme za vhodné stručne priblížiť jeho chronologický rámec. Neberieme pritom do úvahy časový rozsah kauzy súvisiaci s trvaním vyšetrovania. V rámci časovej následnosti zohľadňujeme iba dátum, kedy došlo k policajnej akcii, resp. prvý dátum, kedy o nej bola podaná správa v médiách. Pozornosť sústreďujeme výhradne na lexikálne pomenovania jednotlivých policajných akcií, v dôsledku čoho nevstupujeme do hlbšej analýzy procesov ani ich následnej medializácie, ktorá je predmetom najmä spravodajských textov v printových aj elektronických médiách. Súbor deviatich názvov je síce neveľkou výskumnou vzorkou, avšak jej výpovedná hodnota, axiologický a kultúrno-politický potenciál predstavujú významovo podstatné obohatenie komplexnej analýzy jazykového a mediálneho obrazu súčasnej slovenskej politickej scény (k tomu napr. Molnárová, 2023). K jednotlivým názvom excerpovaným na potreby predkladaného výskumu, ako aj k jeho výsledkom, pristupujeme v zmysle sondy dopĺňujúcej mozaiku aktuálneho politicko-mediálneho diskurzu a jeho reflexiu v jazyku.

Na základe týchto parametrov je na prvom mieste akcia *Božie mlyny* (17. september 2020), v ktorej boli zadržané subjekty obvinené zo spolupráce so skupinou Takáčovci. Nasledovala akcia *Očistec* (5. november 2020), ktorej dominovali obvinenia zo založenia zločineckej skupiny, z korupcie a zneužitia právomoci verejného činiteľa. V akcii *Babylon* (24. november 2020) boli vznesené obvinenia z vydierania, legalizácie príjmu z trestnej činnosti a podplácania. Poslednou v roku 2020 bola akcia *Judáš* (2. december 2020), v ktorej sa opakovalo obvinenie z korupcie, z ohrozovania dôvernej a vyhradenej skutočnosti a zo zosnovania a podporovania zločineckej skupiny.

Rok 2021 patril protidrogovým akciám. V krátkom časovom slede sa uskutočnili akcie *Sodoma* (14. august 2021) a *Gomora* (25. august 2021), pri ktorých boli vznesené obvinenia z ne dovolenej výroby omamných a psychotropných látok (metanfetamínov), jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi, ako aj z drogovej trestnej činnosti formou spolupáchateľstva. Začiatkom jesene nasledovala akcia *Posledná večera* (29. september 2021) s rovnakými obvineniami. Posledné dve skúmané akcie sa uskutočnili na jar 2022. Akcia *Kaifáš* (21. apríl 2022) sa zakladala na obvineniach z činnosti pre zločineckú skupinu, jej založenia, zosnovania a podporovania. Zadržaných v akcii *Inferno – 8. kruh* (22. apríl 2022) obvinili z korupcie.

Jazykový obraz politicko-mediálneho diskurzu: podnety a inšpirácie kontextovej expresivity a politickej kultúry

Dosah médií na formovanie jazykového, resp. mediálneho obrazu, prípadne reflexia vybraných udalostí analyzovaných prostredníctvom ich zobrazenia v médiách predstavuje interdisciplinárne orientovanú výskumnú oblasť jazykovedy. Možno ju zahrnúť pod kognitívne súčasti lingvistiky k jazykovému obrazu sveta, ktorý už nie je iba doménou etnocentricky orientovaných štúdií. Do popredia sa dostáva záujem nielen o to čo, komu, ako a s akým cieľom komunikujeme, ale aj to, aké kognitívne obrazy sa prostredníctvom jazyka v komunikačnom procese sprostredkujú. Za konkrétnymi jazykovými prostriedkami môžeme či musíme vnímať všeobecnejšie a bohatšie súvislosti, často determinované špecifickými mimojazykovými podmienkami, v ktorých sa prostredníctvom zvolených výrazových prostriedkov verbalizujú. Vzniknuté obrazy komunikujú istý zámer (ďalej rozširovaný médiami), kreujú vzorce správania, postoje alebo reflektujú všeobecné spoločenské a ľudské hodnoty, čím sa podieľajú nielen na vytváraní názorov, ale predkladajú na posúdenie aj aktuálny axiologický rozmer spoločnosti. Jazyk vnímaný v širších spoločensko-politických a kultúrnych súvislostiach poskytuje možnosť nahliadať na postupné (náhodné, rovnako ako ciele) transformácie, ktorými spoločnosť postupne prechádza.

Politicko-mediálny diskurz je sférou umožňujúcou vstup jazykovým, parajazykovým i mimojazykovým prvkom z príbuzných oblastí. V kontexte aktuálneho výskumu ide o prepojenie komunikačných sfér politiky, masových médií a náboženstva. Odvolajúc sa na Slovníkový portál Jazykovedného ústavu L. Štúra (online) môžeme konštatovať, že všetky skúmané lexikálne jednotky obsahujú istý stylistický príznak – biblický, historický, knižný alebo v prenesenom význame hovorový, príp. pejoratívny. Expresívnosť lexikálnych jednotiek je úzko prepojená s vyjadrením hodnotenia, v dôsledku čoho sú expresívne lexikálne prostriedky nielen sémanticky nápadné, ale zároveň vstupujú do oblasti pragmatického aspektu (porov. Findra, 2013, s. 52–53, Jílek et al., 2020, s. 7). Pragmatický rozmer slova sa zobrazuje v komunikačných zámeroch obsiahnutých vo výrazových prostriedkoch, či už ide o úmysel, alebo prvok náhody. Zároveň platí, že každý komunikát, hoci aj samostatné pomenovanie, ako je tomu v našom prípade, je zasadený do kontextu, pričom rozlišujeme kontext pôvodný (napr. biblický alebo historický) a aktualizovaný (politický alebo mediálny). Stotožňujeme sa s Dolníkovým tvrdením (1999, s. 152), že predmetom pragmatického skúmania sú jazykové javy vyznačujúce sa kontextovou senzitivnosťou, ktorá spôsobuje, že ich interpretácia je prvotne spätá s kontextovými faktormi. Kontext v tomto prípade chápeme v jeho najširšom význame – okrem jazykového kontextu sú zohľadnené aj mimojazykové faktory, sociálne, politické a kultúrne podmienky, komunikanti, ich znalosti a predpoklady, ako aj situácia, v ktorej sa rečový jav realizuje. Slovanmi Z. Vybírala (2000, s. 27) „kontext je aktuálny vztažný rámec, celek všetkých promenných, ve ktorom sa naše komunikácie uskutočňuje a v němž je důležité: s kým, kde, kdy, o čem, jak a proč (s jakým cílem) – a s jakým účinkem komunikujeme“.

Aj napriek tomu, že slovník nešpecifikuje príznak biblickosti pri každom z výrazových prostriedkov, z hľadiska štylistiky ich možno zaradiť medzi biblizmy. Biblizmami rozumieme stále a nemenné jazykové prostriedky – jedno- i viacslovné lexémy, ktoré sa v necirkevnej komunikačnej sfére javia ako stylisticky príznakové (Minářová, 2011, s. 149). Ako ďalej dodáva E. Minářová (2011, s. 206), tvoria súčasť kultúrnej komunikácie s odkazom na biblické príbehy a reálie. Rovnako aj J. Findra (2013, s. 37 – 40) uvádza, že biblizmy sú slová, ktoré sa prvotne využívali (a stále využívajú) v náboženských textoch, ale rovnako aj v bežnom hovorovom jazyku, vyjadrujú kladný alebo záporný subjektívny aspekt.

Jazyk ako kód a najstaršie médium plní primárne informačnú funkciu, avšak v presahu ku kognitívnej funkcii sa podieľa na vytváraní jazykového obrazu, resp. odrazu reality. Peter Žantovský používa termín *mediálna obrazotvorba*, ktorú možno vnímať ako synonymum k jazykovo-mediálnemu obrazu. Usúvzťažňuje ju s manipulatívnymi praktikami médií, pretože jej cieľom je „*vytváret nepochybné hodnoty a jejich nositele, ustalovat je v myslích čtenáře, diváka, recipienta žurnalistiky, a v konkrétním prípade politické propagandy vytvářet z těchto cíleně vytvářených hodnot a elit souhrn preferencí, jimiž se bude řídit v pravý čas ruka a mysl*“

*voliče*⁴ (Žantovský, 2018, s. 180). Jazyk – slovo – je nositeľom i spoluvorcom hodnôt, ako to vo svojich výskumoch zdôrazňujú J. Dolník (2010) alebo J. Sipko (2010, 2017). Mediálny a politický kontext predstavujú mantinely formovania špecifického jazykového obrazu reality a napomáhajú jej konštrukcii, v dôsledku čoho môžu médiá určovať spôsob vnímania sveta i priradiť vytvorenému mediálnemu obrazu morálne hodnoty a perspektívy (Luhmann, 2014, s. 96). Ako výstižne pripomína J. Sipko (2017, s. 155), „mediálne slovo je dnes dominantným sprievodcom človeka na každom kroku“. Hodnototvorný potenciál slova či textu v médiách privádza k otázke, čo je to spoločenská hodnota, na ktorú možno odpovedať, že „hodnoty sú atribútom existencie každej sociálnej jednotky [...] určitá hodnotová štruktúra charakterizuje dobu, epochu, ale aj generáciu“ (Šarvajcová, Gál, 2014, s. 153). V jazykovom priestore zachytávajú hodnoty rôzne stereotypy alebo ustálené slovné spojenia (frazologizmy). Podľa J. Dolníka (2010, s. 50 – 51) sú v tejto pozícii posudzovacími kritériami činnosti a správania v daných situáciách, v ktorých sa uplatňujú.

Súčasný obraz slovenskej politickej scény poznačenej krízou⁵ je značne negatívny a hodnotové spektrum reflektované v politickom diskurze sa pohybuje na úrovni egocentrizmu, nekompetentnosti, infantilnosti, nestabilnosti, nedôvery a manipulácie (Molnárová, 2022; Krištof, Sámelová, Vadíková, 2021). V tomto nie práve pozitívnom politicko-mediálnom kontexte nahliadame na možné hodnoty ukryté za biblicky motivovanými názvami akcií NAKA v uplynulých dvoch rokoch s cieľom interpretovať ich posuny na osi expresivnosti, ako aj ich podiel na hodnotení a reflexii politickej scény v aktuálne naznačenom rámci.

Axiologicko-expresívny potenciál biblizmov vo vzťahu k politicko-mediálnemu diskurzu

Pri analýze vychádzame z primárneho aj expresívneho (obrazného) významu biblických, resp. biblizujúcich pomenovaní na základe lexikografických zdrojov na Slovníkovom portáli Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra (online)⁶. Doplnujúcim východiskom je výklad z Biblického slovníka (ďalej BS, Novotný, 1992) a čiastočne z Biblickej konkordancie (ďalej KONK, Potúček, 1985). V interpretáciách sa opierame aj o charakteristiky miest, udalostí a osobností v Danteho *Božskej komédii* (2019), keďže ide o klasické, mravoučné dielo zachytávajúce otázky zmyslu života. *Komédia* si berie za vzor prorocké knihy a Zjavenie sv. Jána a až do súčasnosti je považovaná za náukovú poému, lebo podáva učenie, ako sa správať počas pozemského života. Sémantický rozmer textu v nej možno interpretovať ako doslovný a bezprostredný, ale aj ako druhostupňový alegorický, a preto sú názory, idey a významy v nej obsiahnuté aktuálne i dnes. Z analyticko-interpretáčného hľadiska a pri čiastočnom zohľadnení aktualizovaného významu s presahom do súčasného socio-politického kontextu sme pri jednotlivých biblicky motivovaných lexémach zaznamenali tieto výsledky:

Späťosť biblického kontextu s lexikálnou jednotkou *mlyn* (akcia Božie mlyny) sa realizuje v chápaní mlynu ako každodenného, pre život dôležitého nástroja, ako to vysvetľuje KONK aj BS. V oboch prípadoch je zdôraznený zvuk mlyna alebo žarnovov, ktorý patril k podstate života v osídlených oblastiach. Ich stichnutie bolo závažným javom v historickej spoločnosti a považovalo sa za Boží súd. Mlyn v slovnom spojení *božie mlyny melú pomaly, ale isto* vstúpil do frazeológie (SSSJ, KSSJ) vo význame potrestania každej krivdy v príslušnom čase. V aktualizovanom prepojení s akciou zameranou proti korupcii a spolupráci so zločineckou skupinou sa v názve pertraktuje frazeologický význam – nádej na dosiahnutie spravodlivosti.

⁴ Resp. všeobecne recipienta mediálneho obsahu.

⁵ Pod krízu reflektujúcu sa v súčasnej politickej sfére môžeme zaradiť koronakrízu, koalíčnú krízu, krízu spojenú s vojnovým konfliktom na Ukrajine aj z toho vyplývajúcu ekonomickú krízu.

⁶ Významové roviny odvodzujeme primárne z Krátkeho slovníka slovenského jazyka (ďalej KSSJ), Slovníka súčasného slovenského jazyka (SSSJ), Synonymického slovníka (ďalej SYN) dostupných na Slovníkovom portáli Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra (online).

Lexikálna jednotka *očisťec* sa sémanticky realizuje v dvoch rovinách. V KSSJ je uvedený primárny význam očistenia sa od hriechov (s dodatkom o motivácii v učení katolíckej cirkvi) alebo prenesený význam v zmysle utrpenie. Interpretáciu na základe obraznosti podporujú synonymá s rôznym príznakom (SYN), napr. trápenie, muky, útrapy, trýzeň, súžoba, trampoty, mordovisko a iné. Výklad slova nie je jednotný – z náboženského, spoločenského i historického hľadiska môžeme *očisťec* chápať trojako – ako stav, proces aj miesto, ktoré sa v rovnakej miere spája s očistou aj dočasným trestom (porov. Zaleski, online). V náboženských kontextoch sa tento koncept objavuje od 12. storočia, pričom v Písme pôvodne neexistoval. *Očisťec* prirodzene dopĺňa dualistické nazeranie na svet, poskytujúc alternatívu medzi nevinou a trestom, možnosť zmeny a nápravy (Le Goff, 2003, s. 13 – 28). *Očisťec* ako miesto, resp. spôsob zmytia hriechov charakterizuje Dante v *Božskej komédii* (2019, spev 1, verš 127 – 129): [...] *obrátim k nemu svoju tvár, slz plnú// a v umytej sa čistá farba zjaví// kam peklo prv mi navršilo škrvnu*. Podľa Danteho dochádza v očistci k zmývaniu základných hriechov, ku ktorým patria pýcha, lenivosť, závišť, hnev, chamtivosť, hltavosť a chlipnosť. Spôsobom očistenia je trest za spáchané hriechy. Tento výklad pretrváva dodnes, v dôsledku čoho sa v lexikálnej jednotke *očisťec* verbalizuje ľudská potreba viery v spravodlivosť a možnosť nápravy po odpykaní si trestu. V politicko-mediálnom kontexte sa na základe tejto interpretácie ponúkajú dva možné obrazy, v ktorých je zachytená istá podobnosť s vyššie interpretovaným príkladom lexikálnej jednotky *mlyn* (najmä vo výklade b): a) dočasné utrpenie alebo trest za vykonané skutky; b) nádej na očistenie, príp. nový začiatok po odpykaní trestu.

V ďalšom príklade biblicky motivovaného slova – *Babylon* – je táto lexikálna jednotka okrem prvotného významu (staroveké mesto v Mezopotámii) aj expresívnym, hovorovým výrazom denotujúcim zmätok, chaos alebo bludisko⁷ (porov. KSSJ, SSSJ, SYN). V náboženskom kontexte obrazne pomenúva protibožskú, nepriateľskú a svet ohrozujúcu moc, vystupujúcu v opozícii k Jeruzalemu. Najmä v stredovekých patristických textoch symbolizoval Babylon pýchu a domýšľavosť, stelesňoval profánnosť voči sakrálnosti predstavujúcej základný pilier, na ktorom bola vybudovaná vtedajšia spoločnosť. Postupne pribudol nový významový rozmer v súvislosti s interpretáciou Babylonu ako disfemizujúcej personifikácie Rímskeho impéria, neskôr Ríma – Babylonská neviestka. Dehonestácia centra kresťanského sveta v období novoveku poukazovala najmä na problémy korupcie, amorálnosti a nepotizmu. V kontexte západného civilizačného okruhu figuruje Babylon v niekoľkých politicky, nábožensky a kultúrne prepojených rovinách: a) politická metafora spojená s konceptom moci a jej zneužitia; b) archetyp úpadku; c) romantický topos⁸ (Scheil, 2016).

Sémantika lexémy *Judáš* je zreteľná a jednoznačná (podľa KSSJ, SSSJ, BS). Možno ju diferencovať ako antroponymum s príznakom biblizmu (Kristov učeník, ktorý ho zradil za tridsať strieborných), alebo ako apelatívum s príznakom pejoratívnosti (ten, ktorý sa dopustil zrady; falošný človek), na čo odkazujú lexikografické diela. Synonymá, jednotne sa viažuce k pejoratívnemu významu zrada/zradca, sa pohybujú od výrazov vierolomník, odpadlík, neverník až k lexikálnym jednotkám s podobným významom odvodeným od reálnej historickej postavy (kvisling) alebo vojenskej funkcie/vojenského zaradenia (janičiar) (porov. SYN). Vo frazeológii sú zastúpené slovné spojenia *judášsky groš* alebo *judášsky bozk*, rovnako vo význame zrady. Taktiež Dante (2019, spev XXXI, s. 61 – 63) zachytil postavu Judáša vo svojom literárnom diele, kde ju usúvzťažnil s vyššie uvedenými významami a charakterizoval Judáša slovami: „*Tá duša hore, na najhoršom treste// Iškariotský Judáš je,“ pán vraví// „hlavu má dnu i nohou trepe ešte.*“ Motív zrady ako negatívnej, ale súčasne dôležitej a formujúcej charakterovej vlastnosti, zdôraznil vytvorením deviateho, najhlbšieho kruhu pekla. Umiestnil doňho zradcov rozdelených do štyroch pásiem a posledné, vyčlenené pre zradcov svojich dobrodincov, nazval Judekka: „[...] *však ľahko*

⁷ Táto významová rovina platí aj vo vzťahu k jazykom a ich diferenciacii (Babylonská veža).

⁸ Táto kategória sa spája s exotickým, mýtickým obrazom strateného mesta a jeho ruín v tradícii romantizmu.

dá nás tam, kde Lucifera// s Judášom zžiera dno, dno všetkých bied;// ani sa dole dlhšie nepozerá, // lež sa jak lodný sťažeň dvihne späť“.

Sodoma a *Gomora*, dve staroveké mestá, historicky tvoriace súčasť Päťmestia v Jordánskom okolí (*Sodoma, Gomora, Adama, Seboim a Segor*), môžeme v lexikografických zdrojoch lokalizovať samostatne s uvedením buď historického, alebo biblického priznaku. Vo frazeológii sa vyskytujú v apelatívnej podobe aj vo forme vlastných mien, pričom príslušnosť k obojm kategóriám nemá vplyv na ich významovú/interpretačnú rovinu. Význam frazeologizmu (*hotová Sodoma a Gomora/sodoma a gomora*) odkazuje na nemravnosť, amorálnosť a nerestný život. Zaužívaná sémantika spojená – nielen, ale dominantne – so sexualitou má oporu v biblickom príbehu o zničení Sodomy a Gomory i v súvisiacom príbehu o Lótovi a jeho dcérach.⁹ V prepojení na biblický kontext oboch príbehov, ako aj v nich obsiahnuté negatívne hodnotové prvky, je možné uvažovať o aktualizovanom význame pomenovania policajnej akcie zameranej na konfiškáciu psychotropných látok využívaných okrem iného na zvýšenie libida a s tým spojenú stratu sexuálnych zábran.

Náboženský motív *poslednej večere* sa v západnom kultúrnom, náboženskom a historickom okruhu zvyčajne chápe ako symbol obety a vykúpenia. V rámci aktualizovaného vnímania v súčasnom politicko-mediálnom diskurze je vhodné interpretovať ho skôr v doslovnom význame – posledné stretnutie. Zo samotného názvu a základného kontextu nie je zrejmé, či bol zapojený motív obety. S istotou túto možnosť nevylučujeme, avšak na potvrdenie by bol nevyhnutný hlbší, viac politologicky sústredený výskum, ktorý nebol predmetom nášho záujmu. Vieme ale, že táto akcia ukončila sériu protidrogovo orientovaných zásahov v Bratislave a okolí. V nasledujúcom roku 2022 NAKA pokračovala v línii biblicky motivovaných názvov opäť pri protikorupčných akciách.

Chronologicky postupujúc k predposlednej zaznamenanej akcii zameriavame pozornosť na lexikálnu jednotku *Kaifáš* a s ňou spojené biblické konotácie. Jozef ben Kaifáš bol židovský veľkňaz za vlády Tiberia a počas života Jána Krstiteľa. Patril k tým, ktorí zosnovali proces a súdili Ježiša Krista. Dante ho v *Božskej komédii* umiestnil do ôsmeho kruhu Pekla medzi pokrytco, kde je ukrižovaný k zemi a šliapu po ňom davy ostatných hriešnikov (Dante, 2019, spev XXIII, s. 109 – 123). Bol zaťom Annáša, veľkňaza a sudcu, ktorý podľa Jánovho evanjelia (Ev. Jn 18 – 13,14 online) vypočúval Ježiša ako prvý, a následne ho poslal ku Kaifášovi. Kaifáš odporúčal obetovať jedného človeka za ľud. V biblických príbehoch nepatrí jeho postava medzi kladné a jej náboženský význam sa v súčasnom politickom diskurze (zadržanie právnik M. Paru obvineného zo spolupráce a koordinácie nezákonnej činnosti so zločineckými skupinami) aktualizuje prostredníctvom frazeologizmu *chodiť od Annáša ku Kaifášovi* (chodiť od jedného k druhému, vybavovať).

Posledná analyzovaná akcia NAKA s názvom *Inferno* – 8. kruh má priame prepojenie na Danteho *Božskú komédiu*. V SSSJ je výraz *inferno* s príznakom knižnosti vysvetlený vo význame peklo, resp. miesto večného zatratenia. Lexéma tiež expresívne poukazuje na ničivú alebo tragickú udalosť. Konkretizácia s dôrazom na ôsmy kruh nie je náhodnou, keďže Dante ho vyhradil pre podvodníkov, ktorých ďalej členil na kupliarov a zvodcov, lichotníkov, svätokupcov, veštcov, úplatkárov, pokrytco, zlodejov, zlých radcov, rozsievačov nesvárov a rozkolov a falšovateľov. Podvod považoval za najťažšiu ľudskú nerosť, pretože jeho vykonávateľ k nemu pristupuje na základe racionálneho rozhodnutia a s plným vedomím svojich činov. S aktualizáciou na protikorupčné zameranie uvedenej akcie je stále v platnosti Danteho (2019, s. 135) jednoduchá, ale výstižná charakteristika korupčníka: *ten čo hravo „hej“ z „nie“ za peniaze robí*. *Inferno* v zmysle peklo sa asociuje s trápením a trestom, a na základe Danteho hierarchizácie poukazuje na závažnosť spáchaného „hriechu“ umiestnením do predposledného kruhu pekla.

⁹ Celý príbeh o zničení Sodomy a Gomory, ako aj príbeh Lóta a jeho dcér zachytáva 19. kapitola v knihe *Genezis* (online).

Diskusia

Zapojenie biblicky motivovaných jazykových prostriedkov do krycích názvov akcií NAKA nebolo danou inštitúciou nikdy oficiálne zdôvodnené. Napriek tomu sa môžeme oprieť o niekoľko možných interpretácií podložených lingvistickými, lingvokulturologickými či politolingvistickými výskumami. J. Mlacek v štúdiu z roku 2011 poukazoval na využívanie biblicky motivovaných frazém v písaných textoch i komunikácii všeobecne, čo odôvodňoval vysokou mierou religiozity v našich kultúrnych a geografických podmienkach. Biblizmy, resp. biblické frazémy považoval za bežnú súčasť mediálneho diskurzu (Mlacek, 2011, s. 201–202). Aj dnes platí, že práve v mediálnom diskurze nadobúdajú tieto výrazové prostriedky okrem špecifickej kultúrnej hodnoty aj značný socio-politický rozmer, naplňajúc v danom type komunikátov požadované (hodnotiace i persuzívne) funkcie. Tak ako tvrdil Mlacek (2011, s. 205), a ako to ukázala analýza pri jednotlivých pomenovaniach, mnohé biblicky motivované výrazy sa nielenže stali pevnou súčasťou slovej zásoby, ale uplatňujú sa v celkom profánnych a v kontexte aktuálne prispôbených súvislostiach. Ich pôvodný význam a biblický kontext pritom poukazujú na niektoré hodnotové aspekty ustálené v lexikálnych jednotkách.

Uvažovanie J. Sipka (2010) ponúka interpretáciu zvolených lexém cez prízor lingvokulturologie, pričom na nich môžeme nahliadať ako na metaforu. Ich obrazný až symbolický význam sa pri vzťahnutí na politicko-mediálny diskurz spolupodieľa na utváraní jazykového a mediálneho obrazu súčasnej politickej scény. Primárny expresívny prízor daný príslušnosťou k biblizmom či zapojením do frazeologických jednotiek sa v nových, aktualizovaných podmienkach rozširuje. Môžeme poukázať na prvky obrazu aktívneho boja (vo vzťahu k činnosti NAKA) proti negatívam obsiahnutým vo význame biblizujúcich pomenovaní – proti klamstvu, podvodu, korupcii, nepotizmu, chaosu. Bez ohľadu na to, či išlo o zámer zo strany tvorcov alebo o náhodu, sa spoločensky a kultúrne rozhladenému recipientovi ponúka istý špecifický interpretačný uhol. V Európe, najmä v západnom kultúrnom a civilizačnom okruhu, sú náboženstvo a z neho vyvedené hodnoty piliermi spoločnosti. Vzhľadom na krycie názvy protidrogových a protikorupčných akcií NAKA biblizujúcimi výrazovými prostriedkami a s prihliadnutím na ich medializáciu sa vo vedomí verejnosti sa môže pertraktovať model boja proti nim a snahy o nápravu. Vzájomné interdisciplinárne prepojenie viacerých diskurzov (spoločenského, politického, náboženského), zvlášť v kombinácii s mediálnym, vytvára priestor na sociokultúrnu interpretáciu spojenú s teóriou mediatizácie. M. Kazharnovich (2022) chápe mediatizáciu ako „proces kvalitatívnych aj kvantitatívnych zmien v sociálnej komunikácii pod vplyvom médií“, pričom médiá sa stali centrálnymi komunikačnými inštitúciami s dosahom na formovanie komunikačných procesov a v dôsledku toho sociálneho vedomia.

Uvažovanie sociológa Z. Baumana (2002) o súčasnosti ako dobe globalizovanej, rizikovej a s prívlastkom *post* (postpravdová, postfaktuálna) nie je novým, skôr už tradične prijímaným javom vzťahujúcim sa na vytrácanie životných i spoločenských hodnôt. Momentálne nastavené hodnotové spektrum (ako aj politická kultúra) sa v politicko-mediálnom diskurze relativizuje a prechádza často nie práve pozitívnymi vývojovými transformáciami. Stotožňujeme sa s konštatovaním, že „globalizácia modifikuje paradigmu vnímania hodnôt, ktoré sú flexibilné, elastické a dočasné [...] otvárajú možnosti poznania bez hraníc, ale nekultivujú mravnosť človeka. Podporujú konzum a súčasne sú konzumované, nahraditeľné“ (Vadiková – Krištof, 2020, s. 88). Za predpokladu, že sa prikloníme k Baumanovým interpretáciám sociálnych aspektov a ich vplyvu na človeka, je eventuálne možné považovať zret'azenie biblických krycích názvov zásahov NAKA za snahu prinavrátiť určité kultúrne a (lebo) morálne istoty a stabilitu do povedomia recipientov, ktorí poznajú mimojazykový kontext aktuálneho politicko-mediálneho diskurzu. Na druhej strane je nevyhnutné upozorniť, že vzhľadom na kvantitatívny rozsah výskumnej vzorky nemôžeme predložené zistenia považovať za kategorické, všeobecne

uplatniteľné tvrdenia. Na základe Ústavy nie je Slovenská republika riadená žiadnym typom politickej alebo náboženskej ideológie, avšak ako samostatný štát a člen EÚ sa hlási k základným spoločenským a ľudským hodnotám. Keďže výskum bol realizovaný ako sonda so špecifickým zameraním, ktorého výsledná interpretácia je výrazne podmienená mimojazykovým politicko-mediálnym kontextom na Slovensku v rokoch 2020 – 2022, jej výsledky predkladáme ako jednu z možných alternatív, resp. línií prítomných v tvorbe a spoločensko-politickom uplatnení krycích mien zásahov NAKA. Jednotlivé lexikálne jednotky boli, napriek tomu, že v princípe išlo o jednotliviny, analyzované s ohľadom na širší kontext, jazykovo-mediálny a politický diskurz. Podľa dvojice autoriek O. Orgoňová a A. Bohunická (2015, s. 189), sú súčasťou diskurzu zameranost' na aspekt používania jazyka a úloha sociálneho, kultúrneho a kognitívneho kontextu používania jazyka. S tým úzko súvisí jav, na ktorý autorky upozorňujú a ktorý je nevyhnutný aj v rámci predložených výsledkov, a to apercepcia, teda vnímanie s adekvátnym porozumením. Najmä v prípade mediálne sprostredkovaných a fixovaných diskurzov (vrátane politického) platí, že oproti masovému adresátovi stojí produktor v podobe sociálnej autority (politické subjekty, NAKA), ktorá prostredníctvom mediálnych nosičov moduluje (resp. má tú možnosť) svoju kolektívnu myšlienkovu ucelenú predstavu o výseku reality.

Krycie mená akcií NAKA je v dôsledku ich vysokej medializácie možné excerptovať, selektovať a analyzovať plošne v rozmedzí niekoľkých rokov, príp. špecifických úsekov ohraničených politickým dianím na Slovensku. Pestrosť a kreativita tejto skupiny vlastných mien predznamenáva vedecko-výskumné perspektívy nielen v oblasti onomastiky, mediálnych či diskurzívnych štúdií, ale naznačuje aj potenciál hlbšieho interdisciplinárneho smerovania najmä v spolupráci s politológiou. Analýza a úzke prepojenie jazykovej stránky s politickým kontextom krajiny umožňuje viac preniknúť do vzájomných prepojení medzi výrazovým prostriedkom a jeho väzbou na aktuálne dianie, čo by umožnilo overiť prítomnosť istých interpretačných línií a účasť na kreovaní jazykového obrazu politickej scény na Slovensku. V prípade realizácie podobného výskumu predkladáme výsledky sondážneho vstupu do problematiky ako jednu z eventualít, ktorú možno využiť ako východiskový pilier načrtávajúci otázku o platnosti tohto interpretačného prístupu. Napriek tomu, že sa stotožňujeme s existenciou predstavenej interpretácie vo vymedzených podmienkach, ponúka sa otázka, či sa takýto trend vyskytuje opakovane aj pri iných pomenovaniach, alebo ide skutočne o náhodnú kreativitu s cieľom vzbudiť pozornosť a senzáciu širšej verejnosti?

Záver

Jazykovo-mediálny obraz súčasnej politickej scény na Slovensku sa v posledných niekoľkých rokoch dynamicky vyvíjal a pod vplyvom extralingválnych krízových podmienok nadobudol výrazne negatívne atribúty. Na modelácii tohto obrazu sa prirodzene podieľajú médiá predstavujúce mienkotvornú platformu bez ohľadu na správnosť či pravdivosť prezentovaných informácií. Predmetom výskumného záujmu sa v tejto súvislosti stal reťazec biblických pomenovaní, ktoré si pre svoje akcie zvolila Národná kriminálna agentúra SR (NAKA) v rokoch 2020 – 2022. V rámci analyticko-interpretácie uchopenia vybraných lexikálnych jednotiek sme sa zamerali na ich kultúrno-axiologický rozmer, berúc do úvahy pôvodný (biblický, resp. historický), ale aj aktualizovaný význam. Významové posuny, ku ktorým došlo a spôsob ich reflexie v súčasnej politickej kultúre, sme zahrnuli do širšieho socio-politického kontextu profilovaného oficiálnym vládny programom predstaveným pri nástupe vládnej zostavy v roku 2020, ktorý ostal v platnosti aj po personálnych zmenách vo vláde v dôsledku koalíciej krízy na jar 2021.

Na základe uvedených analýz lingvistov, mediológov, etikov či politológov mapujúcich správanie, postoje, hodnoty a reprezentáciu slovenskej politickej scény v jazykovo-komunikačnej oblasti konštatujeme, že ide o snahu predostrieť druhý, pozitívnejší pohľad na činnosť vo verejnej sfére. Metaforický, resp. symbolický rozmer môžeme v širšom kontexte vnímať ako snahu vyvážiť negatívny mediálny obraz slovenskej politiky, ktorú možno

v uplynulých dvoch rokoch hodnotiť ako prudko úpadkovú. V jednotlivých pomenovaniach identifikujeme motívy boja proti nespravodlivosti, falošnosti, nepotizmu, amorálnosti. Zdôrazňujú spravodlivý trest, nádej na zlepšenie doterajších podmienok. Reťazec tematicky blízkych a súvisiacich názvov reflektovaných v mediálnom prostredí môžeme interpretovať ako apel na pretrvávanie nastaveného obrazu. Z jazykovedného hľadiska a uvažujúc o sémantickom posune v lexikálnych jednotkách s biblickým/bibilizujúcim príznakom sa prikláňame k posunu od negatívneho expresívneho významu vyplývajúceho z historického, biblického kontextu k pozitívnym interpretáciám v dôsledku ich zapojenia do nových kontextových podmienok súčasného politického diskurzu. Jednoznačné stanovisko o ich význame na morálnej a hodnotovej úrovni ponechávame otvorené a ponúkame ho ako impulz pre ďalšie výskumné smerovanie v tejto problematike.

Literatúra

- ALLIGHIERI, D. 2019. *Božská komédia*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha.
- BAUMAN, Z. 2002. *Tekutá modernita*. Praha: Mladá fronta.
- BARTALOŠOVÁ, P., DZÚR, M., ORGOŇOVÁ, O., VASÁBEL, M. 2021. *Slovník policajných profesionalizmov*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- DOLNÍK, J. 1999. *Základy lingvistiky*. Bratislava: Stimul.
- DOLNÍK, J. 2010. *Jazyk, člověk, kultura*. Bratislava: Kalligram.
- FINDRA, J. 2013. *Štylistika súčasnej slovenčiny*. Martin: Osveta.
- JÍLEK, V. et al. 2020. *Jazyková expresivita v hlavních zpravodajských relacích ČT, TV Nova, FTV Prima a TV Barrandov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- KAZHARNOVICH, M. 2022. Štylistický potenciál mediatizácie. In: *Slovenská reč*, 2022, roč. 87, č. 1, s. 22 – 36.
- KRIŠTOF, P., SÁMELOVÁ, A., VADÍKOVÁ, K. M. 2021. *Tekutá výhovorka na Slovensku*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis.
- LE GOFF, J. 2003. *Zrození očiště*. Praha: Vyšehrad.
- LUHMANN, N. 2014. *Realita masmédií*. Praha: Academia.
- MINÁŘOVÁ, E. 2011. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada.
- MLACEK, J. 2011. K niektorým aspektom aktualizovania biblicky motivovaných frazém v súčasnej komunikácii. In: *Studia Academica Slovaca*, 2011, roč. 40, č. 40, s. 201-2011.
- MOLNÁROVÁ, P. 2022. Jazyk – kultúra – politika: spoločensko-historický transfer zo socializmu do demokracie. In: *BOHUŠOVÁ, Z., PECNÍKOVÁ, J. (Eds.) 2022. Kultúrny transfer v zjednotenej Európe*. Tallin: Teadmus, s. 186 – 196.
- MOLNÁROVÁ, P. 2023 (v tlači). The Slovak political scene in a time of crisis: language-media image through the lens of electronic journalism. In: *Fluminensia*, 2023.
- NOVOTNÝ, A. 1992. *Biblický slovník*. Praha: Kalich.
- ORGOŇOVÁ, O., BOHUNICKÁ, A. 2015. Lingvokultúrny aspekt politického diskurzu na Slovensku. In: *ŠIMKOVÁ, M. (Eds.) 2015. Člověk a jeho jazyk 3. Inšpirácie profesora Horeckého*. Bratislava: Veda, s. 188 – 197.
- POTÚČEK, J. 1985. *Biblická konkordancia*. Bratislava: Cirkevné nakladateľstvo.
- PŘIKRYLOVÁ, J. 2015. Stručne o komunikaci policistů, zejména o policejním slangu. In: *Naše řeč*, 2015, roč. 98, č. 5, s. 243 – 251.

- RADKOVÁ, L. 2018. Ráfek a cépézetka: Proč ne informátor a cela předběžného zadržení? Funkce policejní mluvy z pohledu jejich uživatelů. In: *Naše řeč*, 2018, roč. 101, č. 1, s. 17 – 27.
- RADKOVÁ, L., MAZUROVÁ, G. 2016. Je policejní mluva tajnou řečí? Sonda do povědomí veřejnosti. In: *Studia Slavica*, 2016, č. 2, s. 67 – 73.
- SCHEIL, A. 2016. *Babylon under Western Eyes: A Study of Allusion and Myth*. Toronto, Buffalo, London: University of Toronto Press.
- SIPKO, J. 2010. Jazyková prezentácia hodnôt. *Jazyk a kultúra*, 1(3): b. s.
- SIPKO, J. 2017. Hľadanie hodnôt a médiá. In: *MERGEŠ, J., ŠOLTÉSOVÁ, S. (Eds.) 2017. Médiá a text 6 : zborník príspevkov: II. časť*. Prešov: Filozofická fakulta v Prešove, s. 146 – 156.
- ŠARVAJCOVÁ, M., GÁL, L. 2014. Médiá – hodnoty – spoločnosť. In: *ADAMUS-MATUSZYŃSKA, A., GAJDA, K., JAŚNIOK, M. (Eds.) 2014. (Ko)media. (Ko)munikacja – (ko)operacja – (ko)ntestacja*. Katowice: Wydawnictwo Naukowe UNIKAT-2, s. 151 – 158.
- VADÍKOVÁ, K., KRIŠTOF, P. et al. 2020. Hodnoty a kultúra v kontexte globalizácie a jej dôsledky pre zodpovednosť. In: *Tekutá zodpovednosť na Slovensku*. Trnava: Typy Universitatis Tyrnaviensia, 2020, s. 83 – 95.
- VALENTOVÁ, I. 2021a. Zo slovenskej onomastickej terminológie: onymum, onymia, onomastika. In: *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 3, s. 143 – 153.
- VALENTOVÁ, I. 2021b. Slovak a ICOS onomastic terminologies. In: *Onoma* 55, 2021, s. 289 – 310.
- VALENTOVÁ, I. 2022. Onomastické termíny na označenie vlastných mien neexistujúcich objektov. In: *Folia onomastica Croatia*, 2022, roč. 33, s. 157 – 173.
- VYBÍRAL, Z. 2000. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál.
- ŽANTOVSKÝ, P. 2018. *Médiá a politika v digitálnom svete*. Vendryně: Nakladatelství Beskydy.

Elektronické zdroje

- Ako vznikajú názvy policajných akcií.* [online], 14. 6. 2022. <<http://www.tyzdennikkoment.sk/ako-vznikaju-nazvy-policajnych-akcii/>>
- Jedno z tajomstiev NAKA odhalené: Čo sa skrýva za názvami Božie mlyny či Judáš? Vysvetlenie je niekedy od veci.* [online], 14. 6. 2022. <<https://www.topky.sk/cl/10/2016661/Jedno-z-tajomstiev-NAKA-odhalene--Co-sa-skrýva-za-nazvami-Bozie-mlyny-ci-Judas--Vysvetlenie-je-niekedy-od-veci->>>
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024.* [online], 28. 6. 2022. <<https://www.teraz.sk/download/135/programove-vyhlasenie-vlady.pdf>>
- SLIVKA, M. „Krycie názvy policajných akcií nám kedysi vymýšľala najatá firma.“ In *Sajfa šou, Fun rádio*. [online], 14. 6. 2022. <<https://www.funradio.sk/clanok/44516-michal-slivka-kedysi-sme-na-vytvaranie-nazvov-policajnych-akcii-mali-najatu-firmu/>>
- Slovníkový portál Jazykovedného ústavu L. Štúra.* [online], 23. 6. 2022. <<https://slovník.juls.savba.sk/>>
- Šasovia či Judáš. Polícia prezradila, ako vytvára názvy akcií.* [online], 14. 6. 2022. <<https://www.ta3.com/clanok/189478/sasovia-ci-judas-policia-prezradila-ako-vytvara-nazvy-akcii>>
- ZALESKI, C. Purgatory [Heslo.]. In: *Britannica*. [online], 23. 6. 2022. <<https://www.britannica.com/topic/purgatory-Roman-Catholicism>>
- Biblia. Ekumenický preklad.* [online], 23. 6. 2022. <<https://biblia.sk/citanie/seb/jn/18>>

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA 1/0662/22 *Hodnotový potenciál kontextovej expresivity v onlinových novinách a časopisoch.*

Kontakt

Mgr. Patrícia Molnárová, PhD.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Filozofická fakulta, Katedra slovenského jazyka a komunikácie

Tajovského 51, 974 01 Banská Bystrica

Slovenská republika

Email: patricia.molnarova@umb.sk